

“LIÊN HIỆP CÁC HỘI KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT VIỆT NAM - MỘT TỔ CHỨC THÀNH VIÊN TÍCH CỰC VÀ CÓ TRÁCH NHIỆM CỦA MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM”

*Tham luận của Đồng chí **Đỗ Văn Chiến**, Bí thư TW Đảng,
Chủ tịch Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam*

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (MTTQ Việt Nam) là một bộ phận cấu thành của hệ thống chính trị ở nước ta; là một tổ chức liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện của tổ chức chính trị, các tổ chức chính trị – xã hội, tổ chức xã hội và các cá nhân tiêu biểu trong các giai cấp, tầng lớp xã hội, dân tộc, tôn giáo, người Việt Nam định cư ở nước ngoài.

Nhiều Văn kiện của Đảng, Hiến pháp 1992 – sửa đổi, bổ sung năm 2001 và Hiến pháp năm 2013, Luật MTTQ Việt Nam và nhiều văn bản pháp luật đều khẳng định tầm quan trọng, vai trò, vị trí, trách nhiệm, quyền hạn của MTTQ Việt Nam. Điều 9, Hiến pháp năm 2013 quy định: “*MTTQ Việt Nam là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân; đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân; tập hợp, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội; giám sát, phản biện xã hội; tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước, hoạt động đối ngoại nhân dân, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc*”.

Trách nhiệm của MTTQ Việt Nam là (i) tập hợp, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội; (ii) tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện quyền làm chủ, thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; (iii) đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân; (iv) tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước; (v) thực hiện giám sát và phản biện xã hội; (vi) tập hợp, tổng hợp ý kiến, kiến nghị của cử tri và nhân dân để phản ánh, kiến nghị với Đảng, Nhà nước; (vii) thực hiện hoạt động đối ngoại nhân dân.

Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam (Liên hiệp Hội Việt Nam) là một tổ chức thành viên của MTTQ Việt Nam; mối quan hệ với MTTQ Việt Nam tuân thủ theo nguyên tắc tự nguyện, hiệp thương dân chủ, phối hợp và thống nhất hành động. Nghĩa là, Liên hiệp Hội Việt Nam hoạt động hiệu quả sẽ góp phần làm cho hoạt động của MTTQ Việt Nam vững mạnh, hoàn thành sứ mệnh cao cả của mình.

Thực hiện Nghị quyết số 27-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ VII (khóa X) “*Về xây dựng đội ngũ trí thức trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*” và Chỉ thị số 42-CT/TW của Bộ Chính trị (khóa

X) “Về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước”, Liên hiệp Hội Việt Nam đã có những bước phát triển quan trọng, đạt được nhiều kết quả rất đáng nghi nhận về: tư vấn, phản biện và giám định xã hội; nghiên cứu khoa học và công nghệ; bảo vệ môi trường; giáo dục và đào tạo; thông tin và phổ biến kiến thức; phát triển cộng đồng và xóa đói giảm nghèo; vận động quần chúng tham gia các hoạt động sáng tạo khoa học và công nghệ; tôn vinh trí thức; hợp tác trong và ngoài nước.

Là tổ chức chính trị - xã hội của đội ngũ trí thức khoa học và công nghệ Việt Nam, Liên hiệp Hội Việt Nam đã có sự phát triển mạnh mẽ về tổ chức với hệ thống từ trung ương đến các tỉnh, thành phố. Hiện nay, Liên hiệp Hội Việt Nam tập hợp được trên 3,7 triệu hội viên hoạt động trong 153 Hội thành viên, trong đó có 90 Hội khoa học kỹ thuật ngành toàn quốc và 63 Liên hiệp hội ở các tỉnh, thành phố cùng với 936 tổ chức khoa học và công nghệ trực thuộc. Đảng bộ Liên hiệp Hội Việt Nam có 59 chi bộ với gần 800 đảng viên; là nơi tập hợp các đảng viên là các nhà khoa học, các nhà quản lý có uy tín và ảnh hưởng trong xã hội và các đảng viên trong các tổ chức xã hội nghề nghiệp.

Liên hiệp Hội Việt Nam luôn quan tâm công tác đoàn kết, tập hợp và vận động đội ngũ trí thức; làm tốt công tác chính trị - tư tưởng; bồi đắp, nêu cao lòng yêu nước và tự tôn dân tộc, tinh thần cộng đồng, tính trung thực và đạo đức nghề nghiệp trong đội ngũ trí thức; chủ động đấu tranh, phê phán những quan điểm sai trái, lệch lạc, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; kịp thời biểu thị thái độ chính trị trước những sự kiện lớn ở trong và ngoài nước, đặc biệt là các vấn đề liên quan đến chủ quyền, lãnh thổ, biển - hải đảo và an ninh quốc gia. Liên hiệp Hội Việt Nam đã phát huy tốt vai trò cầu nối giữa trí thức với Đảng và giữa Đảng với trí thức; động viên đội ngũ trí thức phát huy vai trò lao động sáng tạo, góp phần hiện thực hóa các mục tiêu phát triển kinh tế- xã hội, bảo đảm quốc phòng – an ninh của đất nước. Liên hiệp Hội Việt Nam có nhiều đổi mới về hình thức hoạt động phù hợp và có hiệu quả như: tuyên truyền, gặp gỡ, thăm hỏi, động viên trí thức khoa học và công nghệ.

Liên hiệp Hội ở Trung ương và địa phương đã lựa chọn và tiến cử các nhà khoa học có uy tín tham gia ứng cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp (*toàn hệ thống Liên hiệp Hội Việt Nam có 21 đại biểu Quốc hội khóa XIV; cấp Trung ương có 05 đại biểu Quốc hội khóa XV*). Các đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân tỉnh, thành phố đã phát huy được vai trò là người đại biểu của nhân dân, nói lên tiếng nói của đội ngũ trí thức khoa học và công nghệ, đóng góp ý kiến và tham gia quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước, khẳng

định được tài năng và bản lĩnh của mình, góp phần nâng cao uy tín và vị thế của đội ngũ trí thức khoa học và công nghệ trong hệ thống chính trị và toàn xã hội.

Liên hiệp Hội Việt Nam và các hội ngành thành viên đã tích cực đẩy mạnh hoạt động truyền thông và phổ biến kiến thức trong nhân dân; chủ động tham mưu, đề xuất với Đảng, Nhà nước trong việc xây dựng nhiều chủ trương, đường lối, chính sách; tư vấn, phản biện và giám định xã hội khách quan, khoa học nhiều vấn đề quan trọng liên quan đến sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước; tham gia tích cực vào công tác nghiên cứu khoa học và công nghệ cũng như các hoạt động về giáo dục và đào tạo, bảo vệ môi trường, chăm sóc sức khỏe nhân dân, xóa đói, giảm nghèo và phát triển cộng đồng; chủ trì phối hợp với MTTQ Việt Nam, các ban, bộ, ngành phát huy mạnh mẽ phong trào sáng tạo khoa học và công nghệ, khơi dậy tiềm năng và khát vọng đổi mới sáng tạo trong các tầng lớp nhân dân, nhất là trong đội ngũ trí thức khoa học và công nghệ. Đặc biệt, trong bối cảnh dịch bệnh COVID-19 bùng phát, nhiều Hội thành viên và các nhà khoa học đang là hội viên của Liên hiệp Hội Việt Nam đã và đang nỗ lực hết mình, mang tâm huyết, trí tuệ của mình để cùng cả nước phòng, chống dịch.

Trong công tác giám sát và phản biện xã hội, Liên hiệp Hội Việt Nam với vai trò thành viên của MTTQ Việt Nam đã tham gia ký kết và tham gia một số chương trình giám sát do Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam chủ trì như: Chương trình phối về giám sát việc thực hiện chính sách, pháp luật về khai thác tài nguyên, bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu giai đoạn 2017-2019; Chương trình phối hợp giám sát thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW (khóa XI) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế; Chương trình phối hợp giám sát việc thực hiện Luật Khoa học và Công nghệ và thực hiện Nghị quyết Trung ương VI về phát triển khoa học công nghệ; Chương trình phối hợp giám sát việc chấp hành pháp luật của các cơ sở y tế. Nhiều hội thành viên của Liên hiệp Hội Việt Nam đã chủ trì hoặc là đơn vị nòng cốt tham gia các đoàn giám sát của MTTQ Việt Nam.

Đối với hoạt động động viên trí thức và nhân đạo, từ thiện, đến nay, Liên hiệp Hội Việt Nam đã tổ chức tặng quà cho 1.280 lượt trí thức tiêu biểu có khó khăn trong cuộc sống với tổng kinh phí trên 20 tỷ đồng. Liên hiệp Hội Việt Nam đã tham gia rất tích cực vào các đợt vận động, quyên góp do MTTQ Việt Nam phát động như cứu trợ đồng bào bị lũ lụt, tham gia ủng hộ phòng, chống dịch Covid – 19. Năm 2020, Liên hiệp Hội Việt Nam và doanh nghiệp, các nhà hảo tâm đã ủng hộ, giúp đỡ đồng bào miền Trung bị thiệt hại sớm khắc phục khó khăn, ổn định cuộc sống với số tiền hơn 5 tỷ đồng. Năm 2021, Liên hiệp Hội Việt Nam đã tham gia

ủng hộ phòng chống dịch Covid – 19 với số tiền là hơn 1 tỷ đồng và gần 2.000 chai nước sát khuẩn; hơn 300 nghìn khẩu trang. Liên hiệp Hội phối hợp với Liên hiệp Hội và MTTQ Việt Nam các cấp trao tặng cho các các đơn vị và đồng bào với phương châm thiết thực - kịp thời - công khai - minh bạch. Cán bộ, nhân viên Liên hiệp Hội Việt Nam cũng kịp thời tham gia hiến hàng trăm đơn vị máu cho Viện Huyết học và Truyền máu Trung ương, kịp thời cứu giúp người bệnh.

Về công tác tôn vinh trí thức, từ năm 2015 đến nay, Liên hiệp Hội Việt Nam đã 3 lần tổ chức tôn vinh và trao biểu trưng Trí thức khoa học và công nghệ tiêu biểu cho 445 trí thức thuộc hệ thống Liên hiệp Hội Việt Nam. Hội nghị tôn vinh trí thức do Liên hiệp Hội Việt Nam tổ chức được các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước, MTTQ Việt Nam tham dự, phát biểu chỉ đạo, động viên, khích lệ đội ngũ trí thức khoa học và công nghệ nước nhà; các Ban của Đảng và Ban Thi đua - Khen thưởng Trung ương ghi nhận; được đội ngũ trí thức trong cả nước và các hội thành viên Liên hiệp Hội Việt Nam đồng tình, ủng hộ. Nhiều Liên hiệp hội tỉnh, thành phố, các Hội ngành toàn quốc đã tham mưu cho lãnh đạo địa phương tổ chức gặp mặt, tôn vinh các trí thức tiêu biểu của địa phương; tạo điều kiện để trí thức trực tiếp trao đổi, bày tỏ suy nghĩ, nguyện vọng và hiến kế đóng góp cho sự nghiệp phát triển đất nước.

Với sự chủ trì của MTTQ Việt Nam, cùng với Bộ Khoa học và Công nghệ, Liên hiệp Hội Việt Nam là một trong ba cơ quan đồng tổ chức tuyển chọn, biên tập và công bố Sách vàng Sáng tạo Việt Nam. Đây là sự vinh danh, ghi nhận những cống hiến đối với các nhà khoa học có thành tích trong lao động sáng tạo. Trong 5 năm qua, với vai trò là cơ quan chủ trì Hội đồng tuyển chọn, Liên hiệp Hội Việt Nam đã tiếp nhận hàng ngàn công trình đăng ký tham gia, lựa chọn 365 công trình khoa học tiêu biểu, xuất sắc đề nghị Ban Tổ chức vinh danh tại Lễ công bố Sách vàng sáng tạo Việt Nam hàng năm do MTTQ Việt Nam chủ trì.

Thay mặt Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam, tôi đánh giá cao và trân trọng cảm ơn sự tham gia tích cực và có trách nhiệm của Liên hiệp Hội Việt Nam trong các phong trào thi đua, các cuộc vận động của Mặt trận thời gian qua.

Với vai trò là một tổ chức chính trị - xã hội của đội ngũ trí thức, là thành viên tích cực, có trách nhiệm của MTTQ Việt Nam, để góp phần thực hiện thắng lợi các mục tiêu mà Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đã đề ra, tôi trân trọng đề nghị và mong muốn Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam triển khai thực hiện hiệu quả hơn một số nội dung sau:

- Một là, cần chủ động, tích cực hơn nữa trong việc quán triệt, triển khai thực hiện các chủ trương, đường lối của Đảng về phát triển khoa học và công nghệ, đặc biệt là Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XIII; tham gia phát triển khoa học và công

nghệ lên tầm cao mới; nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, thu hút trọng dụng nhân tài, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, ứng dụng các thành tựu khoa học và công nghệ, nhất là của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4, tạo động lực mới, phát triển nhanh và bền vững đất nước, làm cho khoa học và công nghệ thực sự trở thành động lực quan trọng để phát triển lực lượng sản xuất hiện đại, kinh tế tri thức, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, sức mạnh, sức cạnh tranh của nền kinh tế, bảo vệ môi trường và đảm bảo an ninh - quốc phòng của đất nước.

- *Hai là*, nỗ lực hơn nữa để thực sự là lực lượng nòng cốt, đi đầu trong xây dựng đội ngũ trí thức Việt Nam; tập hợp, đoàn kết trí thức ở trong nước và ở nước ngoài; đẩy mạnh giáo dục chính trị, tư tưởng, nâng cao nhận thức lý luận, đấu tranh chống những luận điểm sai trái của các thế lực thù địch để đội ngũ trí thức khoa học và công nghệ, nhận thức sâu sắc trách nhiệm đối với đất nước, dân tộc; phát huy tinh thần yêu nước, các giá trị cốt lõi, tốt đẹp của dân tộc, chủ động nâng cao chuyên môn, đạo đức nghề nghiệp, tôn vinh những người có đóng góp tích cực và hiệu quả, làm sâu sắc hơn nữa mối quan hệ gắn bó giữa trí thức với Đảng, Nhà nước và nhân dân; tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc trên nền tảng liên minh công nhân - nông dân, và trí thức.

- *Ba là*, có hình thức hoạt động thiết thực để tập hợp đội ngũ, tập trung nguồn lực đề đề xuất, tham mưu cho Đảng và Nhà nước những vấn đề quan trọng về đường lối, chủ trương, chính sách phát triển đất nước. Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam phải thực sự trở thành bộ phận tham mưu tin cậy của Đảng và Nhà nước, nhất là công tác vận động, khơi dậy tinh thần sáng tạo, cống hiến trong đội ngũ trí thức. Tiếp tục chú trọng thực hiện nhiệm vụ tư vấn, phản biện và giám định xã hội; tổ chức tốt các diễn đàn khoa học, chủ động tham mưu, đề xuất các cơ quan có thẩm quyền trong việc xây dựng, hoàn thiện các cơ chế, chính sách, phát huy hiệu quả tiềm lực của đội ngũ trí thức nước nhà.

- *Bốn là*, phấn đấu xây dựng Liên hiệp Hội Việt Nam thành một tổ chức chính trị - xã hội vững mạnh, giữ vai trò nòng cốt trong tập hợp, đoàn kết và phát huy năng lực sáng tạo của đội ngũ trí thức, đại diện cho tiếng nói của đội ngũ những người làm khoa học và công nghệ cả nước, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp và hỗ trợ nhu cầu phát triển của các thành viên trong hệ thống. Tiếp tục củng cố, kiện toàn tổ chức bộ máy từ trung ương tới địa phương và các hội ngành thành viên.

Với vai trò và trách nhiệm của mình, MTTQ Việt Nam sẽ luôn quan tâm, tạo mọi điều kiện thuận lợi để Liên hiệp Hội Việt Nam tiếp tục là thành viên tích cực, có trách nhiệm của Mặt trận, xứng đáng là tổ chức chính trị - xã hội của đội ngũ trí thức khoa học công nghệ. Tôi tin tưởng Liên hiệp Hội Việt Nam phát huy truyền thống đoàn kết và những kết quả đã đạt được, triển khai thực hiện thắng lợi

các Nghị quyết, Chỉ thị, Kết luận của Đảng, chính sách của Nhà nước, góp phần xây dựng và phát triển đất nước ta giàu mạnh, vì cuộc sống ấm no, hạnh phúc của nhân dân./.